

Warszawa

Doktor medycyny Michał Lityński, autor pierwszego w piśmiennictwie światowym opisu pierwotnego hiperaldosteronizmu — po 50 latach

Michał Lityński, MD — the author of the first description in the world literature of primary aldosteronism — after 50 years

Summary

The article reminds the description of the first two cases of primary aldosteronism in the world literature by Michał Lityński MD, which were published in 1953 in the Polish Medical Weekly.

Arterial Hypertension 2004, vol. 8, no 1, pages 53–54.

Przed 50 laty w „Polskim Tygodniku Lekarskim” ukazała się praca dr. med. Michała Lityńskiego pt.: „Nadciśnienie tętnicze wywołane guzami korowo-nadnerczowymi” [1]. Był to pierwszy na świecie opis nadciśnienia tętniczego wywołanego nadmiarem aldosteronu, który o 2 lata poprzedził klasyczną obserwację Conna, z którego nazwiskiem wiąże się nazwa zespołu pierwotnego hiperaldosteronizmu [2]. Z tego względu warto przypomnieć osobę wybitnego lekarza, którego do dzisiaj często się cytuje w opracowaniach naukowych, dotyczących tej postaci nadciśnienia tętniczego. Jego nazwisko znalazło się między innymi w kolejnych wydaniach klasycznego dzieła pt.: *Clinical hypertension* N.M. Kaplana — wybitnego znawcy problematyki nadciśnienia tętniczego [3]. W polskim piśmiennictwie również można znaleźć opis tej choroby jako zespołu Lityńskiego-Conna. [4].

Wspomniany wyżej opis dotyczy dwóch pacjentów poddanych obserwacji na Oddziale Chorób Wewnętrznych Instytutu Gruźlicy w Warszawie, kierowanym wówczas przez prof. Anastazego Landaua. U chorych tych, w wieku 48 i 44 lat, występowało złośliwe nadciśnienie tętnicze, powikłane niewydolnością serca i nerek, z postępującymi zaburzeniami widzenia i objawami ze strony ośrodkowego układu nerwowego. Był to okres nihilizmu terapeutycznego, w związku z czym zastosowane leki

nie były w stanie opanować wysokiego ciśnienia tętniczego, a wykonana w jednym przypadku sympatektomia spowodowała jedynie niewielkie przejściowe obniżenie ciśnienia. Obaj pacjenci zmarli, a w sekcji zwłok wykazano obecność zmian guzowatych nadnerczy. Doktor Lityński pisze: „Trzeba przypuścić, że w obu przypadkach przyczyną nadciśnienia były guzy korowo-nadnerczowe, w jednym przypadku obustronne, w drugim prawostronny. W utkaniu guzów stwierdzono rozplem komórek podobnych do komórek warstwy kłębkowej, to jest wytwarzającej mineralokortykoidy (doniesienie Knowltona, Reichsteina). Pozwala to sądzić, że mieliśmy do czynienia z nadmiernym wytwarzaniem tych hormonów”.

Autor słusznie zauważa, że „w obrazie klinicznym nie było żadnych objawów, które by świadczyły o gruczolaku nadnerczowym. Takie rozpoznanie za życia mogło być ustalone jedynie na podstawie wydajności dobowej z moczem steroidów korowo-nadnerczowych, czegośmy jeszcze nie zdołali wprowadzić do naszej pracowni.”

Adres do korespondencji: prof. dr hab. med. Włodzimierz Januszewicz
ul. Prezydencka 3, 02-072 Warszawa
tel.: (022) 825-56-87

 Copyright © 2004 Via Medica, ISSN 1428-5851

Na podstawie niewielu publikacji i wspomnień, jakie ukazały się po śmierci dr. Michała Lityńskiego [4–6], ukazuje się obraz wybitnego internisty, człowieka o najwyższych walorach moralnych, który w czasie okupacji chronił w Szpitalu Ujazdowskim (gdzie wówczas pracował) działaczy podziemia oraz ludzi ściganych i prześladowanych przez okupanta. Za ratowanie Żydów wyróżniono go medalem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata. Otrzymał też wiele wysokich odznaczeń, między innymi Krzyż Walecznych, Warszawski Krzyż Powstańczy, Krzyż Armii Krajowej i Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

Po wojnie pracował w Szpitalu Wolskim, w późniejszych latach był adiunktem III Oddziału Chorób Wewnętrznych Studium Doskonalenia Kadr Lekarskich, a w latach 1958–1972 zajmował stanowisko ordynatora Oddziału Chorób Wewnętrznych w Szpitalu Chirurgii Urazowej w Warszawie.

Doktor Michał Lityński zapisał się w dziejach polskiej medycyny nie tylko jako autor pierwszego opisu pierwotnego hiperaldosteronizmu, ale również jako uzdolniony lekarz i człowiek o wielkiej odwadze i ofiarności, który zasługuje na najwyższe uznanie i pamięć.

Zamieszczone powyżej zdjęcie pochodzi z artykułu T. Marcinkowskiego, opublikowanego w Materia Medica Polona w 1992 r. [4].

Streszczenie

Artykuł przypomina pierwszy w piśmiennictwie światowym opis dwóch przypadków pierwotnego hiperaldosteronizmu, ogłoszonych przez dr. med. Michała Lityńskiego w 1953 roku w Polskim Tygodniku Lekarskim.

Nadciśnienie Tętnicze 2004, tom 8, nr 1, strony 53–54.

Piśmiennictwo

1. Lityński M. Nadciśnienie tętnicze wywołane guzami koro-wo-nadnerczowymi. *Pol. Tyg. Lek.* 1953; 8: 204–208.
2. Conn. J.W. Primary aldosteronism: a new clinical syndrome. *J. Lab. Clin. Med.* 1955; 43: 3–17.
3. Kaplan N.M. *Kaplan's Clinical Hypertension. Eight Edition.* Lippincott Williams & Wilkins, Philadelphia, 2002.
4. Marcinkowski T. Conn's syndrome or Lityński-Conn syndrome? *Materia Medica Polona* 1992; 24: 126–127.
5. Dąbrowski S. Dr med. Michał Lityński (1906–1989). *Arch. Historii i Filozofii Medycyny* 1990; 53: 225–230.
6. Marcinkowski T. Dr Michał Lityński. *Przeegl. Lek.* 1990; 47: 190–192.